

پرسش های تشریحی درس اول از فصل سوم

- ۱- تداوم و پیوستگی فرهنگی ایران به چه معناست؟ به این معنا که برخی از ویژگی ها و عناصر فرهنگ در طول تاریخ (زمان) حفظ شده و استمرار داشته باشد و کمتر دچار تحولات بنیادین و اساسی شده باشد. مثلا پدیده حجاب در کل تاریخ چند هزارساله ایران به شکلی وجود داشته است. گاهی شکل ظاهری آن تغییراتی داشته ولی همیشه بوده است. (هرچند ایران مانند همه جوامع دیگر تحت تاثیر شرایط محیطی، تهاجمات خارجی، تغییرات آب و هوایی، مهاجرت ها و جابه جایی جمعیت، رفت و آمد حکومت ها بوده است اما عناصر اصلی فرهنگی و روح جمعی خود را حفظ کرده است.)
- ۲- وجود تداوم فرهنگی چه دستاوردها و پیامدهایی دارد؟ با وجود فراز و نشیب های فراوان تاریخی می تواند هویت خود را حفظ کند و دچار گسست و نابودی نشود.

- ۳- نمونه هایی از عناصر مهم فرهنگ ایرانی که در طول تاریخ حفظ شده و نشان دهنده تداوم و پیوستگی فرهنگ ایرانی است را بنویسید. زبان و ادبیات فارسی قرن هاست که موجب ارتباط فرهنگی جامعه بوده است. عید نوروز و جشن های ملی نمونه دیگری از این عناصر هستند. (زبان و ادبیات فارسی، باورها و اعتقادات، سبک زندگی، پوشش، جشن ها و عیدها)

- ۴- مراحل مهم تاریخ فرهنگی ایران را نام ببرید: به ترتیب دوران پیش از اسلام، دوران اسلامی، دوران جدید، دوران انقلاب اسلامی

۵- ویژگی های فرهنگی ایران باستان چگونه است؟ مردم ایران به لحاظ فرهنگی، علاقه مند با دانش، صلح دوست، اهل مدارا، هنردوست و راستگو بوده اند. طراحی واحداث بناهای عظیم (مانند تخت جمشید، تمدن شهر سوخته، تمدن جیرفت، ارگ بم، تپه سیلک کاشان. حسنلوی نقده و...) نشان از هوش، دانش و رشد فرهنگی ایرانیان است.

۶- دلیل پذیرش اسلام، توسط اکثریت ایرانیان چه بود؟ معارف اسلام و جاذبه های فرهنگی و اجتماعی آن مانند عدالت خواهی، صلح دوستی و تکریم شخصیت انسانی با هویت ملی و باستانی ایرانیان همخوانی داشته است. تبعیض طبقاتی و ظلم حاکمان وقت در پذیرش اسلام توسط ایرانیان تاثیر داشته است.

۷- پذیرش اسلام توسط ایرانیان چه تاثیری بر فرهنگ و هویت ایرانی داشته است؟ موجب پیوندی عمیق و همیشگی بین عناصر فرهنگی اسلام با عناصر فرهنگی ایران باستان شد و باعث تداوم فرهنگی و غنی تر شدن و ارتقای فرهنگی ایرانیان گردید. اسلام موجب احیای تمدن کهن ایران شد. ترکیب دو فرهنگ ایرانی و اسلامی یک کل واحد و منسجم راساخته است. و هویتی درهم تنیده دارند.

۸- پذیرش اسلام توسط ایرانیان چه تاثیری بر فرهنگ اسلام داشته است؟ ایرانیان تجارب تمدن سازی و کشورداری داشتند که موجب تعامل دوسویه بین فرهنگ ایرانی و اسلام شد و تمدن اسلامی را شکوفا نمودند. ایران در قرون طلایی تمدن اسلامی، کانون شکوفایی و رشد تمدن اسلام بوده است. زبان فارسی زبان دوم جهان اسلام شد. (دانشمندان و اندیشمندان بزرگ اسلامی در ایران ظهور کردند. مانند ابن سینا، ابوریحان، زکریای رازی، مولوی، سعدی و...)

۹- چرا افق دید فرهیختگان ایرانی نسبت به اسلام بسیار ژرف تر از دایره تنگ نظری های خلفای اموی و عباسی بوده است؟ انتقال فرهنگ ایران از دوران ساسانی به دوران اسلامی یکباره روی نداد و آرام آرام صورت گرفت و تعالیم اسلام را با تفکر و تحقیق و بررسی بدون تعصبات ناروای حاکمان اموی و عباسی و از سرچشمه آن (قران، معارف نبوی، اهل بیت) به دست آوردند.

۱۰- پیوستگی فرهنگی چه اثراتی در سطح جامعه دارد؟ ۱- ثبات هویت ملی ۲- تقویت خودباوری ۳- انباشت و نگهداشت تجارب فرهنگی ۴- افزایش توانایی برای بهره بردن از سرمایه های ملی و انسانی ۱۱- ربع رشیدی در چه زمانی و توسط چه کسی و در کجا ساخته شد؟ چه ویژگی هایی داشت؟ چه تاثیری بر گسترش مراکز آموزشی داشته است؟ دانشگاهی که حدود ۷۰۰ سال پیش توسط رشیدالدین فضل الله همدانی (وزیر غازان خان) در تبریز ساخته شد. دارای کتابخانه و مراکز تحقیقاتی بوده است. بر دانش آن زمان به خصوص دانش پزشکی تاثیر داشته است. دانشمندان زیادی را از سراسر جهان اسلام در آنجا گرد آوردند.

۱۲- فرهنگ مدرن غرب چه زمانی و با چه رویکردی به وجود آمد؟ پس از رنسانس در اروپا، بانفی فرهنگ سنتی رایج (تسلط کلیسا بر زندگی در قرون وسطی) و براساس اندیشه انسان محوری (اومانیزم) شکل گرفت و در گذر زمان این فرهنگ (مدرنیسم) و مبانی فلسفی و نظری آن همراه با دستاوردهای مادی و عینی اش به دیگر جوامع از جمله ایران وارد شد.

۱۳- ارتباطات و تعاملات فرهنگی ایرانیان با تمدن جدید غرب، از چه زمانی و چگونه آغاز شده است؟ پیشینه تعامل ایرانیان با غرب جدید به دوره صفویه، در سده های شانزدهم و هفدهم میلادی می رسد. اما اوج ورود مدرنیته به ایران در دوره قاجار و پهلوی بوده است که در خلال آن، حکومت و برخی از روشنفکران الگوپذیری از فرهنگ غرب داشتند.

۱۴- تعامل ایران با فرهنگ غرب در دوران جدید چگونه بود؟ ضعف و انحطاط حکومت های سیاسی در این دوران (قاجار) ضعف فکری و فرهنگی را به همراه داشت و با تضعیف خودباوری ملی، فرهنگ غرب گرایی را در کشور ترویج می شد.

۱۵- تمدن جدید غرب برای گسترش حوزه فرهنگی و تامین منابع اقتصادی خویش چگونه عمل می کرد؟ در تلاش بوده است با هجوم به سایر فرهنگ ها، فرهنگ دیگران را تضعیف و تخریب نماید و از این طریق فرهنگ خود را حاکم سازد و موجب از خود بیگانگی فرهنگی و خود باختگی فرهنگی جوامع غیر غربی در برابر فرهنگ غرب می شدند.

۱۶- از خود بیگانگی و خود باختگی فرهنگی چه تاثیرات و پیامدهایی به دنبال داشت؟ زمینه گسست فرهنگی و از بین رفتن سرمایه و میراث ارزشمند فرهنگی را به همراه آورد.

۱۷- کدام اندیشمندان موجبات بیداری و هوشیاری در رویارویی با فرهنگ غرب را در ایران پدید آوردند؟ جلال آل احمد، شهید مطهری، دکتر علی شریعتی، امام خمینی

۱۸- خودباوری فرهنگی به چه معناست؟ آثار و نشانه های آن کدام است؟ برای تقویت خودباوری فرهنگی چه باید کرد؟ به معنای شناخت فرهنگ خودی و ارزشمند دانستن عناصر و مولفه های آن، به دور از خود بزرگ بینی، تعصب و غرور گمراه کننده است. آثار آن: افزایش اعتماد به نفس، زمینه بهره مندی از شایستگی ها، ظرفیت ها و توانمندی های خودی را فراهم می کند. برای تقویت آن باید به مطالعه و شناخت توانمندی های فرهنگ خودی پرداخت.

۱۹- عناصر اصلی شکل گیری انقلاب اسلامی کدام است؟ اعتقادات و باورهای فرهنگی دینی اسلامی، رهبری امام خمینی، حضور گسترده و ایثارگرانه مردم

۲۰- ویژگی های فرهنگی دوران انقلاب اسلامی چیست؟ تقویت خودباوری و بازگشت به ارزش ها و باورهای فرهنگ توحیدی و در نهایت تداوم فرهنگی

۲۱- منظور از میراث فرهنگی وصیانت از میراث فرهنگی چیست؟ فرهنگ محسوس (آثار مادی مانند بناها) و فرهنگ غیر محسوس (عقاید و باورها و ارزش ها) که از گذشته های بسیار دور نسل به نسل منتقل شده است و هویت و شخصیت جمعی یک ملت است. پاسداری و نگهداشت آن صیانت از میراث فرهنگی است که مسئولیت عمومی همه مردم جامعه است.

۲۲- برای تداوم فرهنگی و انتقال آن نیازمند به چه مواردی هستیم؟ نیازمند خودباوری فرهنگی، هوشمندی و مسولیت پذیری اجتماعی فرد فرد اعضای جامعه هستیم.

پرسش های تشریحی درس دوم از فصل سوم

- ۱- منظور از موزاییک فرهنگی چیست؟ سرزمین ایران از تنوع و تکثر اقوام و ایلات مختلفی با فرهنگ ها و آداب و رسوم متنوعی تشکیل شده که در طول تاریخ در کنار یکدیگر به صورت یکپارچه زندگی مشترک دارند و در زمره کشورهای چند فرهنگی هستیم که به این مجموعه متنوع موزاییک فرهنگی می گویند.
- ۲- منظور از انسجام فرهنگی چیست؟ مجموعه ای از مشترکات فرهنگی محسوس و غیر محسوس در جامعه که امکان تداوم آنها وجود دارد.
- ۳- منظور از خرده فرهنگ چیست؟ گروه هایی در یک جامعه بزرگ تر که دارای ارزش ها، هنجارها و فرهنگ محسوس ویژه خود هستند و با فرهنگ جامعه اصلی مبانی و وجوه مشترک فراوانی دارند. ایران سرزمینی با اقوام و خرده فرهنگ های متنوع است.
- ۴- منظور از تنوع فرهنگی چیست؟ ایران با پیشینه تاریخی خود دارای اقوام و خرده فرهنگ های گوناگون با آداب و رسوم و باورها، سبک زندگی، زبان و لهجه و اعتقادات دینی متفاوتی می باشد که نشان دهنده تنوع فرهنگی است. (هویت فرهنگی ایرانیان ترکیبی از مجموع هویت های دینی، ملی و قومی است که یک هویت واحد را تشکیل می دهند).
- ۵- تنوع و تکثر فرهنگی موجود در جامعه ایران چه دلایلی دارد؟ ۱- پیشینه تاریخی چند هزارساله اقوام ایرانی (کرد، بلوچ، آذری، لر، گیلک، عرب، فارس، ترکمن، ...) در سرزمین ایران ۲- تنوع جغرافیایی ایران با سبک های زندگی (معماری، پوشش، آشپزی، آداب و رسوم و ...) گوناگون ۳- شرایط اقتصادی و اجتماعی متفاوت مناطق شهری و روستایی و عشایری با درآمدها و ویژگی های فرهنگی گوناگون
- ۶- آیا تنوع فرهنگی یک فرصت محسوب می شود یا یک تهدید به حساب می آید؟ فرصت است در صورتی که ظرفیت های بالای انسانی و سرمایه های فراوان فکری و معنوی را برای کشور به وجود آورد و در صورت هوشیاری و مدیریت صحیح می تواند زمینه ساز رشد و تعالی کشور شود. ولی اگر به تفاوت های فرهنگی اقوام توجه نشود و در برابر مقررات و قوانین اجتماعی با آنها برخورد یکسانی صورت نگیرد (وجود تبعیض) موجب تهدید و درگیری های قومیتی می شود.
- ۷- یکسان سازی فرهنگی به چه معناست و چه پیامدهایی دارد؟ نادیده انگاشتن تفاوت های فرهنگی نوعی یکسان سازی فرهنگی است و باعث نارضایتی فرهنگ های محلی و قومی می شود و انسجام

ملی را آسیب پذیر می سازد و می تواند تنوع فرهنگی را به تهدید تبدیل کند و جامعه را درگیر اختلافات و جنگ های درونی ساخته و سرمایه های مادی و معنوی جامعه را از بین ببرد.

۸- چرا انسجام فرهنگی ضرورت دارد؟ قرار گرفتن کشور ما در منطقه استراتژیک خاورمیانه با وجود منابع عظیم انسانی و انرژی، نظام سلطه را به طمع انداخته تا با دامن زدن به نارضایتی های عمومی و ایجاد اختلافات قومی و مذهبی انسجام ملی ایران را ضعیف کند. بنابراین دستیابی به رشد و توسعه ملی نیازمند وحدت ملی و انسجام فرهنگی است. هم گرایی و انسجام، زمینه ساز تقویت هویت ملی است.

۹- چه عواملی موجب انسجام فرهنگی ایران می شود؟ ۱- زبان و ادبیات مشترک ۲- دین اسلام و اعتقادات مذهبی مشترک ۳- حافظه تاریخی مشترک ۴- میهن و سرزمین مشترک ۵- هنرهای ایرانی (معماری، نقاشی، خط، موسیقی، صنایع دستی و...) ۶- مفاخر و قهرمانان ملی و دینی مشترک ۷- نظام سیاسی واحد ۸- الگوی فرهنگی حجاب ۹- آداب و رسوم، ارزش ها و نمادهای ملی (پرچم و سرود ملی) ۱۰- دشمنان و تهدیدات خارجی مشترک

۱۰- نمونه هایی از انسجام و یکپارچگی جامعه ایران در تاریخ معاصر را بنویسید؟ انقلاب مشروطه، ملی کردن صنعت نفت، انقلاب اسلامی، دفاع مقدس، حمایت از آسیب دیدگان حوادث طبیعی

۱۱- برای گفتگوی بین اقوام و افراد نیازمند چه مهارت هایی هستیم؟ گفتگوی موفق چه اصولی دارد؟ برای انجام گفتگوی بین افراد و اقوام باید نگاه هم عرضی و افقی داشته باشیم یعنی نگاه فرد یا افرادی به فرد یا سایر افراد نگاه بالا به پایین و فخر فروشانانه نباشد. پیامبر اکرم در ۱۴۰۰ سال پیش ظهور فرمودند تا به ما بیاموزند تا ملاک برتری فقط تقوا و پرهیزکاری است نه رنگ و نژاد و زبان و ثروت ... پس همه افراد میهن باید خود را با بقیه یکسان پندارند و با هدف پیشرفت و رفاه مادی و معنوی همگانی با یکدیگر سخن گویند تا موثر و مفید باشد.

۱۲- آیه ۱۷ سوره زمر "فبشر عباد الذین یستمعون القول فیتبغون احسنه" برای انسجام و پیوستگی فرهنگی چه پیام ها و اصولی ارائه می کند؟ آزاداندیشی و انتخاب گری و دوری از تعصب قومی و قبیله ای، عمل صحیح به فرامین دین توحیدی اسلام، استفاده از عقل و علم به جای تعصبات قومی

پرسش های تشریحی درس سوم از فصل سوم

۱- مفهوم هویت فرهنگی را توضیح دهید؟ مجموعه ای از ویژگی های اساسی و بنیادین (عقاید و ارزش ها و باورها) که در طول تاریخ شکل گرفته و مردم جامعه به آن تعلق دارند و خود را با آن می شناسند و شامل فرهنگ محسوس و غیر محسوس می شود. (وجه تمایز بخش عقیدتی، ارزشی و آرمانی افراد جامعه)

۲- هویت فرهنگی شامل کدام لایه ها و سطح می شود؟ لایه های عمیق (عقاید و ارزش ها و آرمان ها) لایه های سطحی (نمادها و علائم) فرهنگ محسوس (آثار مادی تمدن مانند بناهای تاریخی و هنرهای دستی و...) فرهنگ غیر محسوس (باورها، پیام ها، عقاید و...)

۳- عناصر محوری هویت فرهنگی ایرانیان چیست؟ ۱- توحید و معنویت گرایی و اهمیت دین در زندگی ۲- محبت و احترام و علاقه داشتن به پیامبر و اهل بیت (ع) ۳- نوع دوستی، زندگی مهربانانه با دیگران

ورعایت ارزش های انسانی ۴- وحدت گرایی و سازگاری و همکاری همه اقوام ایرانی بایکدیگر جهت تمامیت ارضی و پیشرفت کشور ۵- برخورداری از ذوق ادبی و هنری بالا جهت اتصال و ارتباط همه اقوام ایرانی ۶- خانواده دوستی و پاکدامنی زنان و حمایت از نهاد خانواده و سنت های خانوادگی ۷- سازگاری و احترام به طبیعت (آب، خاک، هوا، درخت و حیوانات) که نشانه های الهی و نعمت خداوندی هستند. ۸- جوانمردی، فتوت، روحیه پهلوانی و دفاع از مظلومان ۹- آرمان خواهی واقع بینانه در زمینه های عدالت خواهی، آزادی خواهی، ظلم ستیزی، مبارزه با فساد و تبعیض (علاقه به تشکیل حکومت عدل حضرت مهدی در این راستاست).

۴- نمونه هایی از حرکت های فرهنگی در خصوص وحدت جهان اسلام و معنویت گرایی بنویسید. برگزاری مسابقات بین المللی قرآن کریم که موجب همگرایی مسلمانان سراسر جهان می شود.

۵- نمونه هایی از آثار هنری ایرانیان را بیان کنید: معماری های تخت جمشید، بادگیرهای یزد، مسجد جامع اصفهان، بازار و کیل شیراز، ارگ تبریز، چغازنبیل، گنبد سلطانیه، هنرهای دستی، ادبیات، هنرهای تجسمی

۶- نمونه های از سازگاری ایرانیان با محیط زیست بنویسید: ابداع شیوه های خلاقانه تامین آب مانند حفر قنات، سدسازی، احداث بندها و نهرها، به کارگیری راه و روش درست زندگی در مناطق کویری، کوهستانی و جنگلی (معماری و پوشش و تغذیه مناسب با این مناطق)

۷- روحیه جوانمردی جهان پهلوان تختی را در مسابقات جهانی کشتی به اختصار بنویسید. در این مسابقات چون مرحوم تختی از ناراحتی یک پای حریف خود اطلاع داشت در سراسر مسابقات هیچ فنی را از ناحیه آن پا بر حریف خود اجرا نکردند و از نقطه ضعف ایشان سوء استفاده نکردند.

۸- چرا با وجود پیشینه فرهنگی مثبت در حوزه محیط زیست، امروزه اخلاق زیست محیطی و فرهنگ حفاظت از محیط زیست در جامعه ما ضعیف شده است؟ برای حل این مسئله فرهنگی و اجتماعی چه راه حلی پیشنهاد می کند؟ رشد فردگرایی و خودمحوری و بی توجهی به عواقب اجتماعی فعالیت های فردی. آموزش و تربیت اخلاق شهروندی و مسئولیت پذیری اجتماعی توسط نهادهای خانواده، آموزش و رسانه ها

۹- بعضی از صفات منفی و ناپسند فرهنگ ایرانی که برخی از ایران شناسان به اشاره کرده اند و سعی در بزرگ نمایی آنها داشته اند را نام ببرید: ضعف فرهنگ کارگروهی، عدم انتقاد پذیری، احساساتی بودن، بیگانه هراسی، تملق و دو رویی، دروغ گویی، مصرف گرایی، خودخواهی، خودمداری و فردگرایی

۱۰- رمز تداوم و پیوستگی فرهنگی ایران چیست؟ اصالت ارزش های فرهنگی و خودباوری است که علی رغم حملات شدید سایر اقوام و تندبادهای فراوان سیاسی، اجتماعی و اقتصادی در طول تاریخ چند هزار ساله خوداستمرار داشته است.

۱۱- چرا برخی از مستشرقان غربی و نویسندگان داخلی ویژگی های فرهنگی ما ایرانیان را سیاه و منفی معرفی می کنند؟ پیامدهای این سیاه نمایی چیست؟ به دنبال کاهش اصالت ارزش های فرهنگی ما و جلوگیری از خودباوری فرهنگی هستند تا نتوانیم از هویت فرهنگی مستقلی

برخوردارباشیم. موجب کاهش تعلق اجتماعی(افتخار به میهن) و کاهش تعهداجتماعی(مسئولیت پذیری وانجام عملی مفید درراه پیشرفت میهن) می شود.

۱۲- آیا ملتی که سابقه فرهنگی چندهزارساله دارد،می تواند فاقد ویژگی های مثبت وارزشمند فرهنگی باشد؟ خیر ملتی که فاقد ارزش های اصیل ومثبت باشد نمی تواند چندهزارسال بقا وتداوم داشته باشد.

مای درس

گروه آموزشی عصر

www.my-dars.ir